

„Podivnosti“ aneb „Co se to tu stalo?“

Milé děti, představujeme vám náš nový cyklus zaměřený na „podivné objevy“ v přírodě. Určitě jste už někdy při svých toulkách narazily na něco zvláštního, u čeho jste se ptaly: „Co tohleto je?“ nebo „Kdo to udělal?“ či „Proč to tu je?“. Proto chceme nyní naši pozornost na takové „podivnosti“ zacílit a zkusit spolu s vámi alespoň některé z nich objasnit. Vždy prozkoumáme nějaký typ prostředí a jím nás provede vybraný pozoruhodný průvodce. Někdy protrénujeme naše bystré hlavy jen nad úkolem v časopise, jindy vás vylákáme ven a budeme doopravdy pátrat, bádat a odhalovat ☺. Budeme moc rádi, když se s námi o některá svá pozorování podělíte a pošlete nám svá vyprávění nebo fotky do redakce na monika.tosenovska@seznam.cz. Přejeme vám příjemnou zábavu a spoustu nových „Ahá!“!

1. část „Pátrání v půdě a na jejím povrchu“

PRŮVODCE

žížala obecná

Proč právě já?

Protože to mám v půdě prolezlé křížem krážem a každého tam znám. Často vylézám i na povrch půdy a poznám tam kdejakou stopu, živočicha, rostlinu, houbu...

Co o mně ještě musíte vědět?

Nejsem ani holka, ani kluk! Tak trochu obobí zároveň – tzv. hermafrodit. Když se chci rozmnožovat, stačí mi potkat jakoukoli další žížalu mého druhu a můžeme se „dát dohromady“.

Co na mě zajímavého pozorovat v terénu?

Když vylezu na povrch půdy, zanechávám po sobě malé hromádky trusu. A když se na mě podíváte pod lupou, uvidíte, že mám maličké štětinky. Když mě položíte na papír, třeba uslyšíte, jak při pohybu ty mé štětinky šustí.

Žížala obecná (Foto Monika Tošenovská)

Trus žížaly (Foto Vladimír Motyčka)

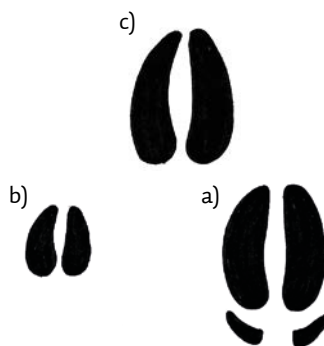
1. Úkol v časopise

A jeřda!
Čí to tu jsou stopy?
Právě jsem se vyhrabala
na povrch půdy u své
oblíbené louže a nevím,
nevím, jestli se mám bát
a raději hned zase zmizet...
V blátě jsou čerstvé stopy!
Kdo je udělal?

Byla to jedna z těchto stop:

- a) divočák – přišel si pochutnat na žízalách v louži
- b) srnka – přišla se napít
- c) jelen – přišel se vyválet v blátě

Pátrání:

- Měla stopa paspárky (otisky zakrnělých prstů vzadu za kopytem)?
Odpověď odhalíš podle vyššího počtu zakroužkovaných správných odpovědí na otázky níže:
 - Shazuje jelen každoročně parohy? ANO / NE
 - Můžou i v dospělosti zůstat divočáci pruhovaní? ANO / NE
 - Jmenuje se mládě srnce kolouch? ANO / NE
 - Sežral by divočák myš? ANO / NE
 - Je srna samice od jelena? ANO / NE
 Více je ANO / NE. Stopa tedy paspárky měla / neměla.
- Spočítej příklad. Výsledek ti prozradí, jak dlouhá je stopa v blátě.
Pak už jistě poznáš, kdo to byl!
 ■ $3 + 2 - 1 + 4 - 5 + 6 - 2 - 1 + 3 = \square$
 Řešení naleznete na straně 89.

2. Úkoly v časopise

Na starém
pařezu jsem objevila
zvláštní žlutou hmotu.
Že by to byla slizová stopa
záhadného mimozemšťana?
Hmm, asi ne.
Tak co pozemského by
to mohlo být?

Žlutá hmota byla:

- a) žlutý ptačí trus
- b) hlenka
- c) plíseň na pařezu

Pátrání:

Doplň řadu písmen podle posloupnosti. Písmeno,
které doplníš nejčastěji, je správnou odpovědí.

A B B C A B A B B C A – A B B C A B A B B – A B – B B C A B A – B C A B – B B C A –

Řešení včetně zajímavostí naleznete na straně 89.

Slizovka práškovitá (Foto Vladimír Motyčka)

3. Terénní bádání

Jéé!
Ahoj, kamarádky!
Taky si užíváte odpočinek
v chládku pod listím na
vlhké hlíně, že? Vy se vlastně
jmenujete stínky –
podle toho, že máte rády
stín – je to tak? Ne?
Vy všechny
nejste stínky?

Stínka obecná (Foto Vladimír Motyčka)

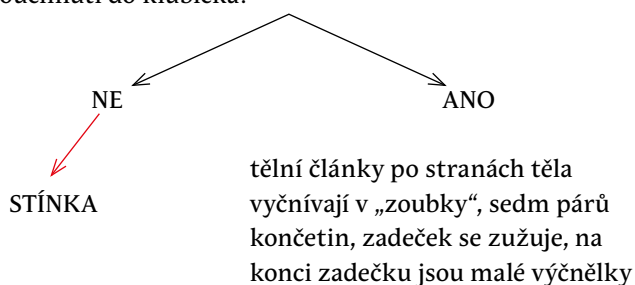
Ne, všichni tito živočichové nejsou stínky! Jsou to i svinky a svinule. Všechny jsou velké 1–2 cm, vzhledem trochu připomínají pradávnné trilobity, jsou článkované, tmavě zbarvené, ale mohou být různě skvrnité i v rámci jednoho druhu. Která je tedy která? Vydej se do přírody. Hledej tyto živočichy pod listím, kůrou, kameny... A postupně odhal, koho pozoruješ pomocí následných kroků.

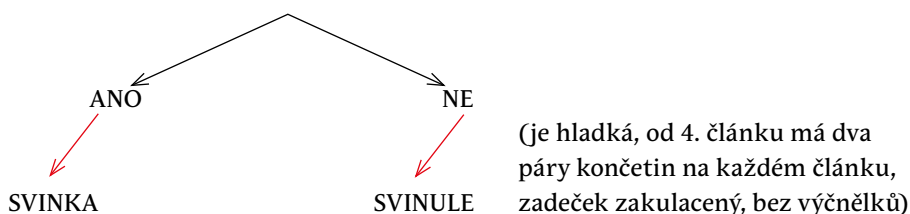
Stínka obecná (Foto Vladimír Motyčka)

Pátrání:

Štouchni do ní jemně prstem. Svine se v reakci na štouchnutí do klubíčka?

Svinule lesní (Foto Vladimír Motyčka)

4. Terénní bádání

Blé!
Málem jste do
toho šlápli!
Ale naštěstí těsně vedle.
Uuuuf! Jednak zůstanou vaše
boty čisté a bez nelibé vůně,
jednak se na bobky můžeme
podívat pod lupou a zjistit,
kdo se tu procházel
před námi.

Trus zajíce (Foto Vladimír Motyčka)

Na první pohled vypadají tyhle bobky skoro stejně. Ale při bližším prozkoumání jsou kulaté či oválné, různě velké, trochu zašpičatělé, různě barevné, někdy spojené dohromady... Vydejte se ven, hledejte bobky a zkuste spolu se mnou určovat, kdo je vytvořil.

Pátrání:

- a) Jsou bobky pravidelně kulaté, případně maličko zploštělé? Měří v průměru 1–2 cm? Jsou hnědé a jsou v nich vidět kousky sena? Pak jsou zaječí.
- b) Jsou bobky sice malé 1,5 cm, ale oválné, někdy i na jednom konci zašpičatělé? Jsou černé a lesklé? Jsou někdy (často v létě) spojené dohromady do „hroudy“? Pak jsou srnčí.
- c) Jsou bobky oválné, někdy na jednom konci zašpičatělé, černé a lesklé, někdy i spojené do „hroudy“, ale dlouhé 2,5 cm? Pak jsou jelení.

☺ 5. Hrajte si žížalí hry

Rozcvička s básničkou

Prohýbejte si prstík jako žížalu a pak s ním lezte po dítěti/mamince/sourozenci... s básničkou: „Leze, leze žížala a je velmi pomalá. Leze a je velmi smělá, všude takhle díry dělá!“ – nakonec prstíkem jemně vrtejte = lechtejte všude po těle. Potom se vystřídejte. Prstová žížala pak může pokračovat v lezení a dostávat instrukce: „Žížalo, vlez na levou nohu / na pravý loket / na lopatky / na levý kotník...“ Zadávání instrukcí můžeme zrychlovat. Kdo splete nebo nestihne do další instrukce, vystřídá se s tím, koho žížalou lechtá.

Výroba žížalek k rozcvičkám i jiným hrám

Žížalku nejsnadněji vyrobíte tak, že si přímo na prst nakreslíte usměvavý obličej a zahýbete prstíkem. Nebo můžete využít ušřížený prst z liché či potrhane rukavice (ať už gumové úklidové nebo pletené), na který obličej nakreslíte permanentním/textilním fixem nebo v případě textilní rukavice můžete vyšít. Nebo využijte houbičku na mytí nádobí a rozstříhejte ji na tenké proužky, kterým opět nakreslíte obličej fixem. Podobně lze žížalky vyrobit z kousků tkaniček, stužek... Anebo si je vymodelujte z různých modelovacích hmot či těst.

Hra na kosí lovení žížal

Každý si vezme do ruky kolíček na prádlo nebo pinzetu nebo kuchyňské kleště (viz obrázek) jako kosí zobák. „Zobákem“ pak sbírá žížaly rozhozené v okolí a „krmí se“ nebo nosí žížaly v „zobáku“ určenému kosímu mláděti (role kamaráda/plyšák/obrázek).

Hra na krmení krteků

Vymezíme trasu v trávě různě klikatě vedoucím lanem. Dítě se zavřenýma či zavázanýma očima leze po čtyřech nebo se plazí podle lana (jako téměř slepý krtek v temných chodbičkách v půdě) a zároveň hmatem hledá podél lana nepravidelně rozmístěné žížalky a „krmí se“ – zábavné je třeba si je výstřihem strkat pod tričko zasunuté do kalhot a tak si zakulacovat břicho ☺

Trus srny (Foto Monika Tošenovská)

Trus jelena (Foto Monika Tošenovská)

Chytání žížalek z houbiček do „zobáků“ z kolíčků a dřevěných špachtlí (Foto Monika Tošenovská)